

Ayaş Çançıçeği

e-BEYAS 2019 Sempozyum Sembolü Ayaş Çançıçeği

Tehlike altındaki bitki türlerinin korunması için en önemli aşamanın toplumda farkındalık yaratmak olması göz önüne alınarak 2017 yılında başlattığımız bir uygulama ile endemik bitkilerden birisi Sempozyum sembolü olarak seçilmekte ve Sempozyum

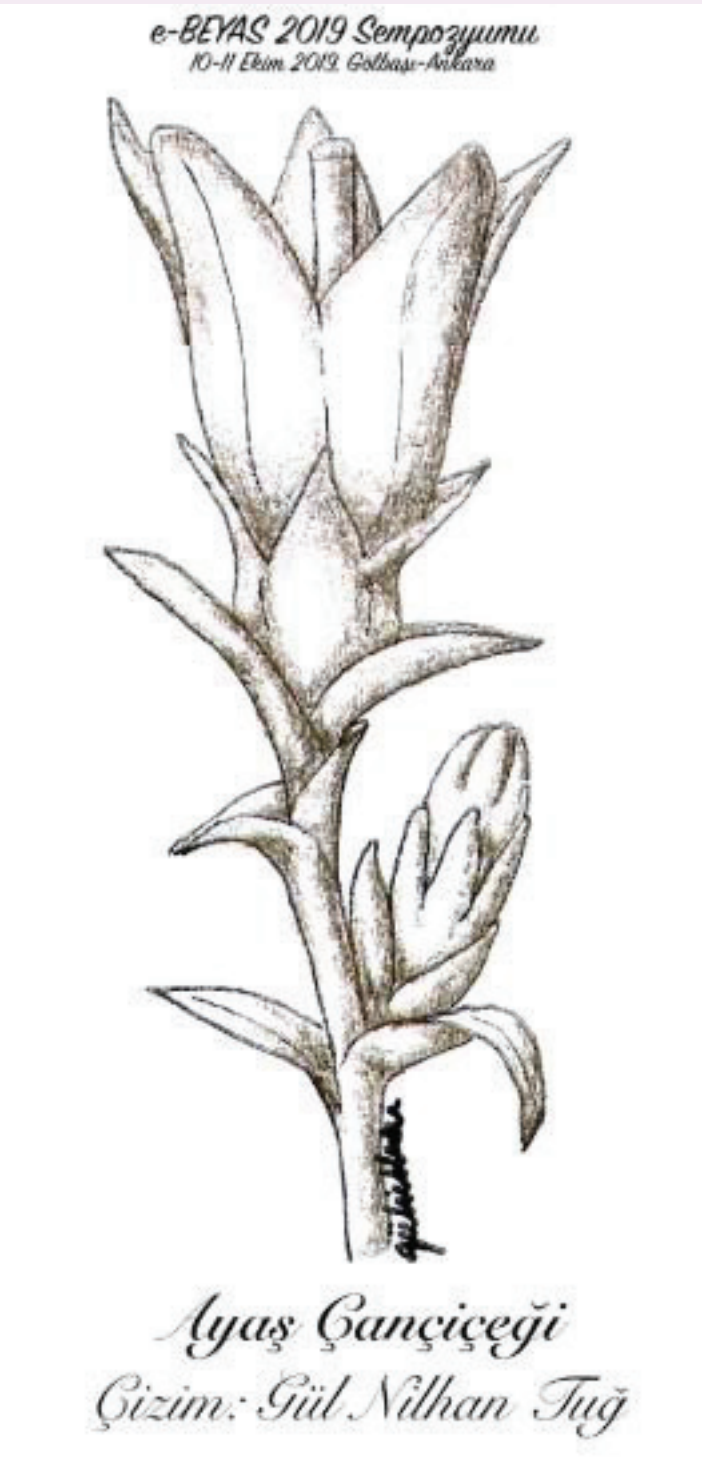
web sitemizde, afişlerde, yazışmalarda, duyurularda vb. kullanılmaktadır. e-BEYAS 2017 Sempozyumu'nda 'Beypazarı Geveni' seçilmişti. Bu yıl endemik bitkilere dikkat çekmek ve çevre duyarlılığını ön plana çıkarmak amacıyla e-BEYAS 2019 Sempozyumu'nun sembolü olarak 'Ayaş Çançıçeği' seçilmiştir.

Ayaş Çançıçeği, yalnızca Ülkemizde Ankara sınırları içerisinde yayılış gösteren endemik bitki türlerinden birisidir. Ankara Üniversitesi Biyoloji Bölümü tarafından Ayaş Çançıçeği'nin genetik çeşitliliğini belirleme ve koruma amaçlı çalışmalar yürütülmektedir.

* Ayaş Çançıçeği görselleri Ankara Üniversitesi Biyoloji Bölümü Ekoloji ve Çevre Biyolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Gül Nilhan TUĞ tarafından Sempozyumumuz için özel olarak çizilmiştir.

Ayaş çançıçeği (Campanula damboldtiana P.H.Davis&Sorger)*

Ayaş çançıçeği (Campanula damboldtiana P.H.Davis&Sorger)'nin bağlı bulunduğu aile Çançıçeğigiller (Campanulaceae) olarak bilinir. Çançıçeği (Campanula) cinsi, ailenin en kalabalık üyesi olduğundan aileye adını vermiştir. Ülkemizde Campanula cinsine ait 156 tür ve tür altı takson bulunmaktadır ve bunlardan 71'i ülkemize özgü yani endemiktir. Dünyada sadece ülkemizde bulunan bu 71 endemik Campanula taksonundan 2 tanesi ise yalnızca Ankara sınırları içerisinde yayılış göstermektedir. Bunlardan Campanula ekimiana Güner "ekimçanı" olarak bilinir ve Kızılcahamam sınırları içerisinde bulunur. Diğerleri ise Campanula damboldtiana P.H.Davis&Sorger "Ayaş Çançıçeği" olarak bilinir ve Ayaş, Kazan ve Sincan ilçe sınırları içerisinde 3 popülasyon halinde bulunur.

Ayaş çançıçeği çok gövdeli, kalın köklü ve çok yıllık bir bitkidir. Çiçekleri mor renkli ve ters çan şeklindedir. Gövde uzunluğu 5,5 ile 22 cm arasında değişir. Gövdesi ve yaprakları sert kısa tüylerle kaplıdır. Yaprakları sapsızdır ve ince, uzun, hafif burgulu şekilde gövde boyunca dizilmiştir. 1979 yılında bilim dünyasına tanıtılmıştır. İlk olarak Ayaş-Aysantıbeli geçidinin marnlı kireçli beyaz yamaçlarında görülmüştür. Sonraki araştırmalarda Ayaş çançıçeğine Kazan ve Sincan ilçe sınırları içerisinde de rastlanmıştır. Böylece bitkinin Ankara il sınırları içerisinde Ayaş, Kazan ve Sincan ilçelerinde olmak üzere toplam 3 popülasyonu kaydedilmiştir. Çiçeklenme dönemi Haziran sonu-Temmuz başıdır. Temmuz sonu – Ağustos başı ise meyvelenme gözlenir. 1190-1400 metreler arası yükseklikte marnlı, erozyonlu yamaçlarda ve taşlı bozkırda yetişir.

Ayaş çançıçeği, Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı'nda "CR" statüsünde yani kritik derecede tehlike altındadır. Ayaş çançıçeği dünyada sadece Ankara'da bulunması ve yaşam alanlarının madencilik, tarla genişletme ve yapılaşma gibi tehditlerden olumsuz etkilenmesi nedeniyle 2017 yılı itibarıyla T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 9. Bölge Müdürlüğü Ankara Şube Müdürlüğü tarafından "Tür Koruma" programı ile gözlem altına alınmıştır. Ayrıca Ayaş çançıçeğinin genetik çeşitliliğinin koruma amaçlı belirlenmesi amacıyla Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri tarafından desteklenen 18L0430010 nolu araştırma projesi Prof. Dr. Ahmet Emre YAPRAK yürütücülüğünde Biyoloji bölümü Doktora öğrencisi Gül AYYILDIZ ile sürdürülmektedir.

* Bu Bilgi Notu: Ankara Üniversitesi Biyoloji Bölümü Botanik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof.

Dr. Ahmet Emre YAPRAK tarafından hazırlanmıştır.